

Tưởng Năng Tiến - Thái Lý Hạo Nam

Trẻ em như búp trên cành/ Biết ăn, biết ngủ, học hành là ngoan/ Chẳng may vận nước gian nan/ Trẻ em cũng phải lâm than cực lòng. [Hồ Chí Minh](#) – 21 tháng 09 năm 1941

Sau nhiều ngày, với nhiều “phương án cứu hộ” rất nặng phần trình diễn của nhà nước Việt Nam – chung cuộc – giới truyền thông của xứ sở này đã đồng loạt (và ái ngại) loan tin: “Bé Hạo Nam đã tử vong!”

T.S [Nguyễn Phương Mai](#) đặt câu hỏi (“Có bao nhiêu Hạo Nam còn sống?”) và trả lời luôn:

“Bé Hạo Nam thuộc tổng số hơn 5 triệu trẻ em Việt Nam nghèo đa chiều (nghèo ở ít nhất 2 khía cạnh, theo thông tin và định nghĩa của UNICEF).

Bé 10 tuổi mà chỉ nặng có 20kg, nhỏ và có thể là thiếu dinh dưỡng đến mức nhiều người cho rằng việc bé lọt chân vào miệng ống có đường kính 25cm là điều không thể.

Bé cũng nghèo về mặt “cơ sở nhà ở”, nếu nhìn vào cái chòi rách tươm mà gia đình bé đang trú ngụ. Bé cũng nghèo về mặt “tiếp cận thông tin” khi những chương trình miễn phí tiền học, trợ giúp xã hội, những khoản thu “vì người nghèo” ta vẫn đóng cho tổ trưởng dân phố đã không đến đúng đối tượng, giải quyết đúng việc cần làm.

Đó là ta còn chưa biết liệu bé có nghèo về mặt y tế (được khám chữa bệnh, được tránh ảnh hưởng từ chất kích thích và việc hít khói thuốc từ người lớn), liệu bé có nghèo về mặt môi trường (có hố xí hợp vệ sinh, được dùng nước sạch, sống xa nơi xả rác thải, không hít khí ô nhiễm từ các công trình xây dựng và giao thông...), liệu bé có nghèo về mặt lao động (bé có phải góp công sức vào việc kiếm tiền trong tổng thu nhập của gia đình không).”

Câu hỏi cuối (“liệu bé có phải góp công sức vào việc kiếm tiền trong tổng thu nhập của gia đình không?”) khiến tôi nhớ đến những đứa trẻ Việt choắt cheo, đen đui khác, quanh năm phơi thân giữa Biển Hồ lo phụ giúp bố mẹ trong mọi việc để kiếm ăn.

Tuổi thơ là món quà tặng quý giá của thế kỷ XX. Trước đó, nhân loại phải dồn hết nỗ lực vào việc mưu sinh nên phần lớn trẻ con chỉ là một người lớn thu nhỏ (miniature adult) với trách nhiệm đè nặng lên vai gần như bố mẹ. Món quà này, cho đến nay (tiếc thay) vẫn không đến được tay nhiều đứa bé Việt – trong đó có Hạo Nam.

Về hoàn cảnh của cháu, [BBC](#) cho biết thêm đôi ba chi tiết rất thương tâm:

“Bé Thái Lý Hạo Nam, 10 tuổi bị rơi vào bên trong cột bê tông rỗng tại một công trường xây dựng ở tỉnh Đồng Tháp vào trưa ngày 31/12 khi đang cùng các bạn đi nhặt phế liệu. Cậu bé đã rơi xuống cây cột bê tông hẹp,

thăng đứng có đường kính 25cm đã được đóng sâu xuống lòng đất.

Cha của cậu bé cho biết ông có nghe thấy tiếng kêu cứu của con mình khi lần đầu tới tìm kiếm ở khu vực này, nhưng sau đó âm thanh đã im bật. Là con trai lớn trong gia đình có hoàn cảnh rất khó khăn nên cậu bé phải đi nhặt sắt vụn để phụ giúp cha mẹ.”

“Cuộc miêng ăn của trẻ là một hành vi tồi tàn, man rợ.” Nhà giáo [Đỗ Việt Khoa](#) – 2022

Cách đây chưa lâu, T.S [Trần Đăng Tuấn](#) (người chủ trương “Bữa Cơm Có Thịt” cho trẻ em ở vùng cao) cũng đặt một câu hỏi khác: “Nước mình nghèo, nhưng có đến mức này không?”

Câu trả lời có thể tìm thấy ngay được qua vài dữ kiện, cùng những con số:

- Việt Nam: Một quả trứng chịu [14 loại phí](#), một con lợn cống [51 thuế phí](#).
- Việt Nam gánh chịu tỷ lệ thuế phí GDP cao gấp từ [1,4 đến 3 lần](#) so với các nước khác trong khu vực.
- Trong 20 năm qua, Việt nam đã huy động được hơn [74 tỷ USD ODA](#) đến từ nhiều quốc gia và các tổ chức quốc tế.
- Theo công bố từ Ngân hàng Thế giới, [năm 2019\[Ma1\]](#) , lượng kiều hối về Việt Nam ước đạt 16,7 tỷ USD.
- Theo nhận định của Ngân hàng Thế giới, lượng kiều hối của Việt Nam [năm 2021](#) dự báo tăng khoảng 4,5% so với năm 2020 (khoảng 18 tỷ USD), là quốc gia nhận kiều hối cao thứ ba ở châu Á với tổng giá trị chuyển về đạt 18 tỷ USD...
- Gần [19 tỷ USD](#) là lượng *kiều hối* ước tính đổ về *Việt Nam* trong *năm 2022*, cao hơn khoảng 1 tỷ USD so với năm trước đó.
- Việt Nam: Xuất khẩu lao động mang về [hàng tỷ USD](#)

Những “hàng tỷ” này cứ như từ trên Trời rớt xuống (ròng rã từ thập niên này/sang thập niên khác) đã được giới lãnh đạo VN chi tiêu ra sao cho an sinh xã hội, và cho phúc lợi của người dân – nhất là những công dân lão hạng?

[Báo Điện Tử Của Đảng Cộng Sản Việt Nam](#) long trọng thông báo: “Từ ngày 01/7/2021, người cao tuổi từ đủ 80 tuổi trở lên, không có lương hưu, trợ cấp bảo hiểm xã hội hàng tháng sẽ được hưởng trợ cấp xã hội là 360.000 đồng/tháng.”

Số tiền này có lẽ đủ để ăn 10 tô phở nhưng nhỡ cụ cao tuổi nào (buột miệng) gọi thêm một ly trà đá hay cái bánh quẩy nữa thì chắc thiếu, thiếu chắc. Tuy hưu bổng chỉ khiêm tốn (đến mức thảm hại) thế thôi nhưng không phải ai cũng được nhận đâu. [Vnexpress](#) (số ra ngày 16/11/2021) cho biết: “Trong số 13,4 triệu người già, khoảng 64,4% không có lương hưu và trợ cấp, phải sống dựa vào con cháu, người thân hoặc tiếp tục lao động mưu sinh.”

Tiếp tục cách nào?

Từ Sài Gòn, bình bút Song May ([BBC](#)) tường thuật: “Người già ở Việt Nam được tạo mọi điều kiện trên giấy ... nếu không nương tựa được con hay cháu thì thường phải bán vé số, lượm ve chai, bán hàng rong, giữ trẻ em cho nhà khá giả. Khá hơn thì họ có xe bán bánh mì, bán đồ ăn sáng, hoặc bán chè, cháo, đồ ăn vặt...vào chiều tối.

Không chỉ người độc thân mới tự bươn chải khi về già, ngay cả những người già có con/cháu vẫn phải mưu sinh, vì đa phần người trẻ nếu có đi làm thì cũng không đủ nuôi thân (mức lương trung bình 5 – 6 triệu đồng/tháng, trên dưới 200 USD) lấy đâu ra mà cứu mang cha mẹ già?”

Người già – tất nhiên – không phải là thành phần duy nhất phải “tự bươn chải” để “nuôi thân,” ở xứ sở này.

Phóng viên Mộc Lam ([Tuổi Trẻ Online](#)) tường thuật:

Trưa. Nắng gắt gồng. Ngô Quốc Thống (học sinh lớp 5 Trường tiểu học số 1 Hòa Phú, H.Tây Hòa, Phú Yên) tay cầm xấp vé số rào bước dọc đường Hồ Xuân Hương (Q.3, TP.HCM). Cúi thấy đông người là Thống ghé lại. “Chú ơi, chú mua vé số giúp cháu đi chú”, “Cô ơi, cô mua giúp con tờ vé số nghen cô”.

Thống kể không nhớ đây là lần thứ bao nhiêu được vào TP.HCM. “Chắc 5 hay 6 lần gì đó. Vì cứ hễ hè là vô đây bán vé số với mẹ. Mẹ cháu bán vé số trong này được 10 năm rồi. Mỗi lần cháu vô được vài tháng, nhưng chỉ đi bán vé số thôi chứ không có đi chơi đâu cả”, Thống nói.

Thống không phải là ngoại lệ. Bởi những đứa trẻ như Thống, hè là vào thành phố để mưu sinh, có rất nhiều. Vì lẽ đó mà vào lúc hè chưa đến, tuyến đường Hồ Xuân Hương hay các nẻo đường khác ở TP.HCM không nhiều trẻ em bán vé số. Đến thời điểm này, hằng ngày, những tiếng rao “vé số đây!”, những lời mời mọc “mua vé số giúp con” xuất hiện rất nhiều.

Đồng hương với Thống là Nguyễn Đình Phú (học sinh lớp 7 Trường THCS Trường Chinh, H.Đông Hòa, Phú Yên). Phú 13 tuổi mà người nhỏ thó, gầy gò. Phú cũng “được” vào TP.HCM để phụ gia đình kiếm thêm bằng việc bán vé số.

Không chỉ ăn bột (ăn xén, ăn hột, ăn giứt, ăn lưỡn, ăn quýt, ăn gian) phần của những người già ở Việt Nam, quý vị lãnh đạo ở xứ sở này còn cướp luôn miếng bánh trong tay của vô số trẻ thơ khác nữa mà bé Hạo Nam chỉ là một trong số hơn 5 triệu đứa – [theo thông tin của UNICEF](#).

Ăn như thế mà không ai thấy ngược (hoặc bị ghen) sao?

Tưởng Năng Tiến

1/2023